

Громадська організація «Асоціація спортивного права»
Видавничий дім «Гельветика»

LEX SPORTIVA

Випуск 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

ГОЛОВНІ РЕДАКТОРИ:

Харитонов Є.О., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права, Національний університет «Одеська юридична академія»;

Ткалич М.О., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права, Запорізький національний університет.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР:

Толмачевська Ю.О., аспірантка кафедри цивільного права, Національний університет «Одеська юридична академія», заступник директора, ГО «Асоціація спортивного права».

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Апаров А.М., д.ю.н., професор, професор кафедри права та методики викладання правознавства, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка; **Болокан І.В.**, д.ю.н., доцент, професор кафедри цивільного права, Запорізький національний університет; **Бондар О.Г.**, д.ю.н., професор, перший проректор, Запорізький національний університет; **Галянтич М.К.**, д.ю.н., професор, в.о. завідувача відділу проблем приватного права, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака Національної академії правових наук України; **Давидова І.В.**, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права, Національний університет «Одеська юридична академія»; **Коломосць Т.О.**, д.ю.н., професор, декан юридичного факультету, Запорізький національний університет; **Коструба А.В.**, д.ю.н., професор, професор Навчально-наукового юридичного інституту, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»; **Майданик Р.А.**, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права, Київський національний університет імені Тараса Шевченка; **Самойленко Г.В.**, д.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права, Запорізький національний університет; **Сафончик О.І.**, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права, Національний університет «Одеська юридична академія»; **Харитонova О.І.**, д.ю.н., професор, завідувач кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції, Національний університет «Одеська юридична академія»; **Сліпченко С.О.**, д.ю.н., доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін, Харківський національний університет внутрішніх справ; **Харитонova Т.Є.**, д.ю.н., професор, завідувач кафедри аграрного, земельного та екологічного права, Національний університет «Одеська юридична академія»; **Хуан Карлос Риофрiо Мартiнез-Виллалба**, д.ю.н., професор, декан факультету права, Universidad de Los Hemisferios, Еквадор; **Колодін Д.О.**, к.ю.н., доцент, декан факультету цивільної та господарської юстиції, доцент кафедри кримінального права, Національний університет «Одеська юридична академія»; **Омельчук О.С.**, к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права, Національний університет «Одеська юридична академія»; **Шишка О.Р.**, к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, Харківський національний університет внутрішніх справ.

Науковий журнал «Lex Sportiva» зареєстровано Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 25044-14984Р від 08.10.2021)

Офіційний сайт видання: lexsportiva.in.ua

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату
за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

УДК 347.9

DOI <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2022.2.1>

Гніздовська Ганна Михайлівна,
кандидат юридичних наук, адвокат,
керуючий партнер адвокатського об'єднання «Юріс Феррум»,
член Апеляційної комісії Національного антидопінгового агентства
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3052-0002>

Кирєєва Наталія Сергіївна,
адвокат адвокатського об'єднання «Юріс Феррум»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3860-5542>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗГЛЯДУ СПОРТИВНИХ СПОРІВ У НАЦІОНАЛЬНИХ СУДАХ

Статтю присвячено дослідженню можливості розгляду та вирішення спортивних спорів національними судами України. Визначено взаємозв'язок особливостей спортивних спорів з вибором способів їх вирішення. Встановлено, що спортивні федерації, асоціації, спілки, об'єднання тощо є громадськими об'єднаннями, тому утворюються і діють на принципах, зокрема, добровільності, самоврядності, рівності перед законом. Доведено, що якщо статутом спортивної федерації визначено органи здійснення спортивного правосуддя, яким підпорядковано вирішення спортивних спорів, такі спори є предметом арбітражного провадження і не можуть бути розглянуті національними судами у судовому порядку будь-якої юрисдикції. Визначено, що законними та ефективними способами вирішення спортивних спорів є переговори сторін, арбітраж та медіація, яка зазвичай є або окремим способом вирішення спору, або стадією перед зверненням до арбітражу. При цьому медіація передбачена для вирішення договірних спорів і не може застосовуватися щодо допінгу, корупції та договірних матчів. Доведено, що арбітраж є оптимальним способом вирішення спортивних спорів та на прикладі органів УАФ встановлено, що хоч в Україні не створено єдиний спортивний арбітраж, при спортивних федераціях фактично діють органи спортивного арбітражу, повноваження яких поширюються на певний вид спорту. Визначено, що органами спортивного правосуддя УАФ є Контрольно-дисциплінарний та Апеляційний комітети, а спори, що виникають між суб'єктами футболу, вирішує ПВС УАФ. Рішення Апеляційного комітету УАФ та ПВС УАФ можуть бути оскаржені в САС. Зроблено висновок, що спортивні спори в Україні мають вирішуватися в поза-судовому порядку, при цьому на сьогодні найпоширенішим способом їх вирішення є звернення до арбітражів. Такі арбітражі фактично створюються та діють при відповідних спортивних федераціях.

Ключові слова: спортивні правовідносини, спортивний спір, спортивна федерація, арбітраж, медіація.

Gnizdovska G.M., Kyreieva N.S. PROBLEMATIC ISSUES OF SPORTS DISPUTES RESOLUTION BY NATIONAL COURTS

The article is devoted to the study of the possibility of sports disputes resolution by the national courts of Ukraine. The connection between the features of sports disputes and the choice of methods of their resolution is determined. Sports federations, associations, unions, etc. are public associations; therefore, they operate on the principles of, in particular, voluntariness, self-government, equality before the law. If the sports federation's statute defines the bodies of sports justice, sports disputes are the subject of arbitration proceedings and cannot be resolved by national courts of any jurisdiction. The effective methods of resolving sports disputes are negotiations, arbitration and mediation, which is usually either a separate method of dispute resolution or a stage before application to arbitration. Mediation is provided for the resolution of contractual disputes and cannot be applied in relation to doping, corruption and contractual matches. The arbitration is the optimal way to resolve sports disputes, and on the example of UAF bodies, it was established that although a single sports arbitration has not been established in Ukraine, sports arbitration bodies operate under sports federations, the powers of which extend to a certain type of sport. It was determined that the bodies of sports justice of the UAF are the Control and Disciplinary Committee and the Appeals Committee, and disputes arising between football entities are resolved by the UAF's Dispute Resolution Chamber. Decisions of the UAF Appeals Committee and the UAF Dispute Resolution Chamber can be appealed to the SAC. It is concluded that sports disputes in Ukraine should be resolved out of court, while the most common way to resolve them is to go to arbitrations that are established under the sports federations.

Key words: sports legal relations, sports dispute, sports federation, arbitration, mediation.

Постановка проблеми. Розгляд та вирішення спорів є невід'ємною частиною спорту, особливо професійного. Порівняно з іншими видами правових спорів, спортивним спорам притаманні

особливості щодо їх суб'єктного складу, норм, які підлягають застосуванню, спеціалізації органів або осіб, які вирішують такі спори. У цьому контексті постає питання вибору способу вирішення

спортивних спорів. Хоча особи, які працюють чи іншим чином задіяні у сфері спорту, знають про заборону звернення до національних судів за вирішенням спортивних спорів, наукове обґрунтування даного питання є актуальним у зв'язку з систематичними спробами застосування судового порядку вирішення таких спорів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питанню визначення органів, які мають повноваження розглядати та вирішувати спортивні спори, присвячені наукові праці таких вітчизняних вчених, як Берназ-Лукавецька О., Давидова І., які досліджували позасудові інстанції з вирішення спортивних спорів [1], Бордюгова Г., до сфери наукових інтересів якої входить дослідження системи судів у сфері спорту [2], Галянтич М., Коструба А., що вивчали поліваріативність розгляду спорів у сфері професійного спорту [3]. Не можна не відзначити праці Саннікової М., в яких науковиця досліджує організаційно-правові умови створення спортивного арбітражу в Україні [4]. Цікавими вбачаються висновки Сіткара В. та Сіткара С., які вивчають медіацію як один з способів врегулювання спортивних спорів [5]. Серед зарубіжних вчених відзначимо О'Лірі Л., що вивчає розгляд спортивних спорів у Великобританії [6], та Рігоцці А., який досліджує процедуру перегляду рішень Спортивного арбітражного суду (далі – САС) [7].

Попри наявність ряду наукових праць, в яких автори визначають органи, що розглядають спортивні спори, їх повноваження, процедури розгляду справ, досліджують альтернативні варіанти вирішення спортивних спорів, питання щодо можливості звернення до національних судових органів з метою вирішення спортивних спорів залишається актуальним.

Метою статті є дослідження можливості розгляду та вирішення спортивних спорів національними судами України.

Виклад основного матеріалу. Однією з особливостей спортивних спорів є те, що вони не можуть бути розглянуті у судовому порядку будь-якої юрисдикції, хоча ст.ст. 55, 124 Конституції України закріплюють судовий захист прав і свобод людини та поширення юрисдикції судів на будь-який юридичний спір [8]. Незважаючи на це, чинне законодавство України містить положення, згідно з якими спортивні спори мають розглядатися саме позасудовими органами.

Так, ч. 9 ст. 45 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» закріплює можливість розгляду спортивних спорів «постійно діючим спортивним третейським судом» [9].

Згідно зі ст. 20 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», спортивні федерації, асоціації, спілки, об'єднання тощо (далі – спортивні федерації) є громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості, які діють на підставі статуту і можуть мати всеукраїнський або місцевий статус.

З аналізу положень Закону України «Про громадські об'єднання» можна зробити висновок, що спортивні федерації як громадські об'єднання утворюються і діють на принципах, зокрема, добровільності, самоврядності, рівності перед законом. Добровільність передбачає право особи на вільну участь або неучасть у громадському об'єднанні, вступі в таке об'єднання або припиненні членства чи участі в ньому, а самоврядність – право членів або учасників громадського об'єднання самостійно здійснювати управління діяльністю такого об'єднання [10].

Розглянемо, як трактуються у судовій практиці вказані вище принципи утворення та здійснення діяльності спортивних федерацій у контексті розгляду спортивних спорів.

Так, у постанові Верховного Суду від 08.04.2021 року у справі № 757/11487/17-ц вказано, що Статутом громадської спілки «Федерація футболу України» визначено спеціальних суб'єктів, яким громадське об'єднання підпорядкувало вирішення внутрішніх спорів: органи здійснення футбольного правосуддя – Контрольно-дисциплінарний комітет як орган першої інстанції, Апеляційний комітет як орган другої інстанції; рішення Апеляційного комітету можуть бути оскаржені лише в САС [11].

У постанові Верховного Суду від 20.11.2019 року у справі № 757/11542/17-ц в аналогічних правовідносинах викладено правовий висновок наступного змісту: «Статутом громадської спілки «Федерація футболу України» передбачений порядок оскарження внутрішніх спорів між ФФУ і її членами та органи, які здійснюють футбольне правосуддя, а тому позов про визнання протиправними та скасування рішення ГС «ФФУ» не може бути розглянутий у судовому порядку будь-якої юрисдикції» [12].

У постанові у справі № 826/4734/16 від 27.03.2019 року щодо членів Федерації баскетболу України (далі – ФБУ) Верховний Суд зробив висновок, що члени ФБУ зобов'язані визнавати юрисдикцію САС, дотримуватись правил ФІБА та ФІБА-Європа, членом яких є ФБУ, а спори між суб'єктами у сфері баскетболу та ФБУ є предметом арбітражного провадження [13].

На підставі аналізу вказаних постанов Верховного Суду відзначимо, що статутом спортивної федерації може бути визначено і, як правило, такі положення наявні в статутах усіх національних федерацій, що внутрішні спори між федерацією, її членами, іншими особами, які задіяні або працюють у відповідному виді спорту, вирішують органи здійснення спортивного правосуддя, наприклад, дисциплінарні або апеляційні комітети, а рішення апеляційного органу можуть бути оскаржені лише в САС у порядку, передбаченому статутом, правилами або регламентом та Кодексом САС.

Оскільки статутом спортивних федерацій визначено спеціальних суб'єктів, яким такі федерації підпорядкували вирішення усіх внутрішніх спорів, а також порядок вирішення таких спорів, позови про визнання протиправними та скасування рішень спортивних федерацій, спортивні спори між спортивними федераціями, їх членами, іншими особами, які задіяні у сфері спорту, є предметом арбітражного провадження і не можуть бути розглянуті національними судами у судовому порядку будь-якої юрисдикції.

У науковій літературі дослідники, які вивчають порядок розгляду та вирішення спортивних спорів і органи, що мають відповідні повноваження, в цілому притримуються позиції щодо законності та ефективності позасудового порядку вирішення спортивних спорів.

Як відзначили Давидова І. та Берназ-Лукавецька О., в Україні майже не існує нормативно-правових актів, які закріплюють спортивні норми, що впливає на порядок вирішення спортивних спорів у суді, оскільки суди при вирішенні будь-яких спорів мають керуватися лише нормами законодавства, а не статутами, правилами чи регламентами спортивних федерацій. Тому суб'єкти спортивного права зазвичай звертаються до позасудових способів вирішення спорів, що є поширеною практикою у сфері спорту [1].

Зауважимо, що, на нашу думку, суди все ж таки можуть керуватися статутами, правилами та регламентами спортивних федерацій, адже учасники спортивних спорів добровільно приймають на себе зобов'язання дотримуватися їх, і внаслідок цього вони стають юридично обов'язковими. Такий висновок можна зробити, провівши наступну аналогію: при вирішенні корпоративних спорів суди керуються не лише нормами чинного законодавства, а й статутами відповідних юридичних осіб, а тому і при розгляді спортивних спорів суди не мають перешкод у застосуванні документів спортивних федерацій.

Розглядаючи особливості процесу врегулювання спортивних спорів, Сіткар В. та Сіткар С. виділяють медіацію як недорогий, швидкий та добровільний спосіб врегулювання спортивних спорів. Вчені відзначають, що медіація діє, як правило, поряд зі спортивним арбітражем і є або досудовою стадією, або окремим способом вирішення спорів у цій сфері [5]. Вважаємо, що порівняно з вартістю розгляду спортивних спорів, наприклад, у САС, медіація є значно дешевшим засобом врегулювання таких спорів. Так, при зверненні до САС мінімальна сума, яку необхідно сплатити за подання заяви про арбітраж чи апеляції, становить одну тисячу швейцарських франків. Крім цього сторони несуть витрати на оплату роботи арбітрів [14].

Згідно з Правилами медіації САС, медіація є необов'язковою та неофіційною процедурою, що заснована на угоді про медіацію. Медіація САС передбачена для вирішення договірних спорів. Дисциплінарні спори, такі як допінг, договірні матчі та корупція, виключені з медіації САС [15].

Досить обґрунтованим є твердження Саннікової М. про те, що оптимальним способом вирішення спортивних спорів є арбітраж у формі постійно діючого третейського суду. Прикладами такої вдало реалізованої моделі є міжнародний САС та спеціалізовані арбітражні органи, що утворені в певних країнах, зокрема, Бельгійська арбітражна комісія зі спорту та Національний спортивний центр із вирішення спорів в Австралії. Дослідниця відзначає, що для кваліфікованого вирішення спортивних спорів потрібні як юристи, що спеціалізуються у сфері правового забезпечення спорту, так і фахівці у сфері спорту [4]. Додамо, що для вирішення допінгових спорів доцільно залучати також фахівців у галузі медицини – спортивних лікарів.

До теперішнього часу в Україні ще не вирішено питання про створення єдиного спортивного арбітражу, проте, наприклад, Палата з вирішення спорів Української асоціації футболу (далі – ПСВ УАФ) фактично вже діє як арбітраж [4]. Відзначимо, що система органів з вирішення спорів в сфері футболу є досить вдало сформованою. Громадська спілка «Українська асоціація футболу» (далі – УАФ) є всеукраїнським громадським об'єднанням фізкультурно-спортивного спрямування, організацією зі статусом юридичної особи, створеною відповідно до законодавства України.

Статутом УАФ визначено, що органами здійснення спортивного правосуддя, які вирішують внутрішні спори між УАФ, її членами та іншими особами, що задіяні у футболі, є

Контрольно-дисциплінарний комітет як орган першої інстанції та Апеляційний комітет як апеляційний орган [16]. Юрисдикція та процесуальні дії органів здійснення футбольного правосуддя визначаються Дисциплінарними правилами УАФ.

ПВС УАФ розглядає спори між професіональними клубами та футболістами, тренерами щодо працевлаштування, контрактні спори; спори між професіональними клубами з питань виконання трансферних зобов'язань і виплати механізму солідарності; спори між професіональними клубами та аматорськими клубами, дитячо-юнацькими спортивними закладами щодо визначення розміру та виплати компенсації за підготовку футболістів [17].

Рішення Апеляційного комітету УАФ та ПВС УАФ можуть бути оскаржені лише у САС, який

має виключну компетенцію розглядати спортивні спори як орган останньої інстанції. Рішення САС є остаточним. Єдиною підставою його оскарження у Федеральному суді Швейцарії є порушення процесуального законодавства Швейцарії.

Висновки. З огляду на специфіку спортивних спорів та особливості створення і діяльності спортивних федерацій, враховуючи висновки Верховного Суду та праці вітчизняних вчених, можна зробити висновок, що спортивні спори в Україні мають вирішуватися в позасудовому порядку. Найпоширенішим способом вирішення таких спорів в Україні є звернення до органів, які діють фактично як арбітражі при відповідних спортивних федераціях і рішення яких можуть бути оскаржені до САС.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Давидова І., Берназ-Лукавецька О. Extrajudicial institutions in resolution of sports disputes. *Часопис цивільстики*. 2021. № 43. С. 66–71. URL: <https://doi.org/10.32837/chc.v0i43.446> (дата звернення: 26.10.2022).
2. Бордюгова А. Система судов в сфері спорту. URL: <https://pravo.ua/articles/sistema-sudov-v-sfere-sporta/> (дата звернення: 27.10.2022).
3. Галантич М., Коструба А. Поліваріативність розгляду спорів у сфері професійного спорту: дискусійні питання. *Lex Sportiva*. 2021. № 1. С. 8–12. URL: <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2021.1.2> (дата звернення: 27.10.2022).
4. Саннікова М. Організаційно-правові умови створення спортивного арбітражу в Україні. *Слобожанський науковоспортивний вісник*. 2019. № 2(70). С. 64–68. URL: <http://repo.khdaft.kh.ua/bitstream/123456789/979/1/9994-3886-PB.pdf> (дата звернення: 27.10.2022).
5. Сіткар В., Сіткар С. Особливості судового та медіаційного процесу врегулювання спортивних спорів. *Zeszyty naukowe turystyka i rekreacja*. 2021. № 28 (2). С. 33–43. URL: https://wydawnictwa.wstijo.edu.pl/dokpdf/zn/fulltext/zeszyt_naukowy_tir_nr_28.pdf (дата звернення: 27.10.2022).
6. O'Leary L. Independence and impartiality of sports disputes resolution in the UK. *The International Sports Law Journal*. Т. 21. С. 243–256. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40318-021-00189-9> (дата звернення: 27.10.2022).
7. Rigozzi A. Challenging Awards of the Court of Arbitration for Sport. *Journal of International Dispute Settlement*. 2010. Т. 1, № 1. С. 217–265. DOI: <https://doi.org/10.1093/jnlids/idp010> (дата звернення: 27.10.2022).
8. Конституція України: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР; станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 27.10.2022).
9. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 р. № 3808-XII; станом на 1 жовт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення: 27.10.2022).
10. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI; станом на 12 черв. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення: 27.10.2022).
11. Постанова Верховного Суду від 08.04.2021 р. у справі № 757/11487/17-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96208050> (дата звернення: 21.10.2022).
12. Постанова Верховного Суду від 20.11.2019 р. у справі № 757/11542/17-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86241173> (дата звернення: 21.10.2022).
13. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 27.03.2019 р. у справі № 826/4734/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81014006> (дата звернення: 27.10.2022).
14. Arbitration costs. *Tribunal Arbitral du Sport/Court of Arbitration for Sport*. URL: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/arbitration-costs.html> (дата звернення: 27.10.2022).
15. CAS Mediation Rules. *Tribunal Arbitral du Sport/Court of Arbitration for Sport*. URL: <https://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html> (дата звернення: 27.10.2022).
16. Статут Громадської спілки «Українська асоціація футболу» від 16.06.2017 р.: станом на 17 трав. 2019 р. URL: <https://uaf.ua/files/biblioteka/Статут-УАФ.pdf> (дата звернення: 26.10.2022).
17. Регламент ПВС ФФУ : протокол Виконавчого комітету ФФУ від 10.07.2018 р. № 8. URL: [https://uaf.ua/files/biblioteka/Регламент-2018%20\(style2\).pdf](https://uaf.ua/files/biblioteka/Регламент-2018%20(style2).pdf) (дата звернення: 26.10.2022).

REFERENCES:

1. Davydova I., Bernaz-Lukavetska O. Extrajudicial institutions in resolution of sports disputes. *Chasopys tsyvilistyky*. 2021. № 43. P. 66–71. DOI: <https://doi.org/10.32837/chc.v0i43.446>.
2. Bordiuhova, G. Systema sudov v sfere sporta [Sports court system]. URL: <https://pravo.ua/articles/sistema-sudov-v-sfere-sporta/> [in Russian].
3. Galyantych, M., & Kostruba, A. Polivariatyvnist rozghliadu sporiv u sferi profesiinoho sportu: dyskusiini pytannia [Polyvariate dispute resolution in the field of professional sports: debatable issues]. *Lex Sportiva*. № 2021. № 1. P. 8–12. DOI: <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2021.1.2> [in Ukrainian].
4. Sannikova M. Orhanizatsiino-pravovi umovy stvorennia sportyvnoho arbitrazhu v Ukraini [Organizational-legal mindset of sports arbitration in Ukraine]. *Slobozhanskyi Naukovosporyvnyi Visnyk*. 2019. № 2(70). P. 64–68. DOI: <https://doi.org/10.15391/sns.v.2019-2.011> [in Ukrainian].
5. Sitkar V., Sitkar S. Osoblyvosti sudovoho ta mediatsiinoho protsesu vrehuliuвання sportyvnykh sporiv [Peculiarities of the judicial and mediation process of settlement of sports disputes]. *Zeszyty Naukowe Turystyka I Rekreacja*, 2021. № 2(28). P. 8–12. URL: https://wydawnictwa.wstijo.edu.pl/dokpdf/zn/fulltext/zeszyt_naukowy_tir_nr_28.pdf [in Ukrainian].
6. O’Leary, L. Independence and impartiality of sports disputes resolution in the UK. *The International Sports Law Journal*. 2021. № 21(4). P. 243–256. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40318-021-00189-9>.
7. Rigozzi A. Challenging Awards of the Court of Arbitration for Sport. *Journal of International Dispute Settlement*. 2010. № 1(1). P. 217–265. DOI: <https://doi.org/10.1093/jnlids/idp010>.
8. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> [in Ukrainian].
9. Zakon Ukrainy “Pro fizychnu kulturu i sport” [The Law of Ukraine “On physical culture and sports”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> [in Ukrainian].
10. Zakon Ukrainy “Pro hromadski obiednannia” [The Law of Ukraine “On public associations”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> [in Ukrainian].
11. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 08.04.2021 r. u spravi № 757/11487/17-ц [Resolution of the Supreme Court dated April 8, 2021 in case № 757/11487/17-ц] (n.d.). <https://reyestr.court.gov.ua/>. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96208050> [in Ukrainian].
12. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 20.11.2019 r. u spravi № 757/11542/17-ц [Resolution of the Supreme Court dated November 20, 2019 in case No. 757/11542/17-ц] (n.d.). <https://reyestr.court.gov.ua/>. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86241173> [in Ukrainian].
13. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 27.03.2019 r. u spravi № 826/4734/16 [Resolution of the Great Chamber of the Supreme Court dated March 27, 2019 in case № 826/4734/16] (n.d.). <https://reyestr.court.gov.ua/>. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81014006> [in Ukrainian].
14. Arbitration costs (n.d.). <https://www.tas-cas.org/>. URL: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/arbitration-costs.html>.
15. CAS Mediation Rules (n.d.). <https://www.tas-cas.org/>. URL: <https://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html>.
16. Statut Hromadskoi spilky «Ukrainska asotsiatsiia futbolu» vid 16.06.2017 r. [Charter of the Public Union “Ukrainian Football Association” dated June 16, 2017] (n.d.). <https://uaf.ua/>. URL: <https://uaf.ua/files/biblioteka/Статут-УАФ.pdf> [in Ukrainian].
17. Rehlament PVS FFU: protokol Vykonavchoho komitetu FFU vid 10.07.2018 r. № 8 [Regulations of the DRC of the FFU: minutes of the Executive Committee of the FFU dated 07/10/2018 No. 8] (n.d.). <https://uaf.ua/>. URL: [https://uaf.ua/files/biblioteka/Регламент-2018%20\(style2\).pdf](https://uaf.ua/files/biblioteka/Регламент-2018%20(style2).pdf) [in Ukrainian].

УДК 347:796+351.85:796

DOI <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2022.2.2>**Гук Ірина-Марія Михайлівна,**

аспірантка

Запорізького національного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4407-3944>**Давидова Ірина Віталіївна,**

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5622-671X>

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИМ ПАРТНЕРСТВОМ У СПОРТИВНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Потреби України в спортивній інфраструктурі та обмежений фіскальний простір потребують ефективного управління державними інвестиціями задля стимулювання економічного розвитку, надання якісних послуг та стимулювання господарської діяльності. Реалізація інфраструктурних проектів задля задоволення суспільних послуг у процесі державно-приватного партнерства (далі – ДПП) широко розповсюджена в світі, адже зміщує акценти державного домінування у сфері створення та розподілу послуг, підвищує ефективність використання державних коштів за рахунок конкурентного управління, розподілу ризиків та відповідальності.

ДПП може слугувати дієвим рішенням для створення (вдосконалення, реконструкції) спортивної інфраструктури, в умовах відсутності можливості фінансування таких об'єктів з державного бюджету. Головним інтересом приватного сектору при реалізації проектів у сфері спортивної інфраструктури в основному є виконання таких об'єктів, тоді як державний сектор (що часто є власником таких об'єктів) здебільшого стурбований економікою утримання споруд та додатковими доходами для компенсації скорочення бюджету. Тому, в умовах обмежених ресурсів держави, співпраця державного та приватного партнера може слугувати ключем для успішного вдосконалення спортивної інфраструктури.

У статті розглянуто проблемні питання управління державно-приватним партнерством у спортивній інфраструктурі, враховуючи національний та міжнародний досвід. Проаналізовано позитивний та негативний досвід реалізації ДПП у сфері спорту на прикладі Сінгапуру, Великобританії, Китаю, Індії, Литви та інших, а також підсумовано шляхи вдосконалення управління такими проектами. З'ясовано ризики у проектах ДПП та їх головних носіїв, зокрема виокремлено юридичний, політичний, операційний, фінансовий, екологічний, ринковий та інші ризики. Досліджено законопроекти щодо вдосконалення регулювання ДПП в Україні, а також звернуто увагу на проблемні питання управління. Зроблено висновок, що для створення дієвого партнерства між державним і приватним секторами важлива наявність стратегічного погляду на пріоритети державного інвестування, стабільної нормативної бази для ДПП та чітких критеріїв відбору й можливостей для ефективного управління ДПП.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, спорт, управління, бізнес, держава, спортивна інфраструктура, інновації, компанії, бюджет, інфраструктурні проекти.

Huk I.-M. M., Davydova I. V. MANAGEMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN SPORTS INFRASTRUCTURE: VULNERABILITIES

Ukraine's needs in sports infrastructure and limited fiscal space require effective management of state investments in order to stimulate economic development, provide quality services and stimulate economic activity. The implementation of infrastructure projects for the satisfaction of public services in the process of public-private partnership (hereinafter – PPP) is widespread in the world, because it shifts the emphasis of state dominance in the sphere of creation and distribution of services, increases the efficiency of the use of public funds due to competitive management, risk distribution and responsibility.

PPP can serve as an effective solution for the creation (improvement, reconstruction) of sports infrastructure, in the absence of the possibility of financing such objects from the state budget. The main interest of the private sector in the implementation of sports infrastructure projects is mainly the use of such facilities, while the public sector (which often owns such facilities) is mostly concerned with the economics of maintaining the facilities and additional revenues to compensate for budget cuts. Therefore, in conditions of limited state resources, cooperation between the state and private partners can serve as the key to successful improvement of the sports infrastructure.

The article examines the problematic issues of public-private partnership management in sports infrastructure, taking into account national and international experience. The positive and negative experience of PPP implementation in the field of sports is analyzed using the examples of Singapore, Great Britain, China, India, Lithuania and others, and ways of improving the management of such projects are summarized. Risks in PPP projects and their main carriers have been clarified, in particular, legal, political, operational, financial, environmental, market and other risks have been

identified. Draft laws on improving PPP regulation in Ukraine were studied, and attention was also paid to problematic management issues. It was concluded that in order to create an effective partnership between the public and private sectors, it is important to have a strategic view on public investment priorities, a stable regulatory framework for PPPs, and clear selection criteria and opportunities for effective PPP management.

Key words: public-private partnership, sport, management, business, state, sports infrastructure, innovations, companies, budget, infrastructure projects.

Державно-приватне партнерство в умовах дефіциту державних коштів, браку навичок і досвіду державного сектора щодо підтримки інфраструктури та розподілу ризиків інфраструктурних проектів може слугувати ефективним способом реалізації масштабних проектів у спортивній інфраструктурі.

Світовий ринок інфраструктури останніх десятиліть свідчить про ефективність використання ДПП.

Більше того, Європейська економічна комісія ООН опублікувала проект керівних принципів належного врядування в державно-приватному партнерстві, спрямованих на досягнення Цілей сталого розвитку, пропасаючи ДПП як важливий механізм і ефективний інструмент для країн і регіонів.

Розглянемо зарубіжний досвід щодо управління проектами державно-приватного партнерства у спортивній інфраструктурі детальніше.

Країна	Особливості
Індія	Для вирішення проблеми дефіциту спортивної інфраструктури в країні Міністерством у справах молоді та спорту подано пропозицію щодо включення спорту до узгодженого основного переліку підгалузей інфраструктури, щоб спортивний сектор мав право на отримання довгострокової фінансової підтримки банків та інших фінансових установ за тим же принципом, що й інші інфраструктурні проекти. Щодо моделі ДПП, для Індії найкраще підійде модель «Оновити, модернізувати та експлуатувати», що передбачає оновлення існуючої інфраструктури, що перебуває у занедбаному стані. Крім того, дії уряду спрямовані на створення Інтегрованого центру розвитку спорту, за моделлю «Будуй-експлуатуй-володій», що передбачає наступне: всі капітальні інвестиції, будівництво, експлуатація та ризики нестиме приватна організація; планування та моніторинг ефективності здійснюється урядом; розподіл доходів відбувається через попередньо ухвалену угоду. Також, управління розвитку Ная Райпур буде спортивне місто з усіма сучасними зручностями та обладнанням для тенісу, водних видів спорту та критим стадіоном за допомогою моделі «Будуй-експлуатуй». В тому числі, тенісна академія в Хайдарабаді, фінансується GVK є ще одним таким успішним партнерством між приватною організацією та муніципальною корпорацією чи державним органом. В Індії практикується створення комірок ДПП. Такі осередки були створені в рамках Індійського фонду розвитку інфраструктурних проектів.
Литва	Партнерство державного та приватного секторів у Литві визначається та регулюється Законом про інвестиції та передбачає реалізацію через концесію та договірне партнерство (існують гібридні форми спільних механізмів, що передбачають залучення державних та громадських організацій). Зокрема, спортивні споруди здебільшого перебувають у державній власності, але їм бракує суттєвих управлінських та людських ресурсів, щоб надавати адекватні послуги, особливо у молодіжному спорті. Організації-партнери представляють широкий спектр спортивних дисциплін (від командних видів спорту, таких як баскетбол, хокей, футбол, до індивідуальних видів спорту, таких як теніс, веслування на каное, керлінг). Крім того, в країні запроваджено ваучерну систему на неформальну освіту, згідно з якою учні можуть відвідувати заняття в різних школах неформальної освіти, таких як спортивні, музичні, образотворче мистецтво тощо. Більшість із цих заходів безкоштовні або оплачуються з ваучера учня. Це дає стимул приватним організаціям інвестувати в розвиток спортивної інфраструктури, оскільки з часом така інвестиція окупується.
Бельгія	Впровадження ДПП у сфері спорту показало неефективність форми управління, яку було застосовано урядом та було зауважено, що для ефективного управління важливо не допустити втручання політичних, багатосторонніх та технічних складнощів, а також детально аналізувати питання, що стосуються пакетних закупівель.
Сінгапур	Розвиток Сінгапурського спортивного центру наразі є однією з найбільших форм державно-приватного партнерства у спорті. Програма Vision 2030 під керівництвом Sport Singapore та Міністерства культури, громади та молоді відіграла важливу роль у створенні такого спортивного центру. Спортивний хаб було запропоновано побудувати на основі 25-річного державно-приватного партнерства з метою створення найбільшої у світі спортивної інфраструктури та прищеплення спортивної культури. Модель ДПП гарантує, що всі зацікавлені сторони аналізують життєздатність інфраструктурного проекту, що, у свою чергу, забезпечить гарантоване співвідношення ціни та якості в довгостроковій перспективі. Цей спортивний центр заснований на проектуванні, фінансуванні, будівництві та експлуатації DFBO (Design Build Finance and Operate Model). У моделі DFBO приватна сторона укладає контракт на проектування, будівництво, експлуатацію та фінансування об'єкта протягом певного періоду, після чого об'єкт повертається до державного сектору. На період дії договору об'єкт перебуває у власності приватної особи та окупає витрати за рахунок державної субвенції.

Китай	Китай веде сувору програму з розвитку невеликої групи дітей в олімпійців, а тому Уряд Китаю працює разом із приватними компаніями над виявленням потенційних медалістів, і вони наполегливо тренуються з кінцевою метою заробити медалі для країни. З цією метою китайський уряд розвиває інфраструктуру, навчальні заклади, обладнання та навчання спільно з приватними компаніями як проекти державно-приватного партнерства.
Велика Британія	Управління у сфері ДПП бере початок від діяльності уряду Маргарет Тетчер щодо приватизації державних комунальних підприємств, включаючи телекомунікації, газ, електроенергію, водопостачання та відходи, аеропорти та залізниці, а ініціатива приватного фінансування була започаткована у Великій Британії в 1992 році з метою стимулювання проектування, будівництва, фінансування та експлуатації. Успішним проектом у сфері ДПП є будівництво Олімпійського парку до Олімпійських ігор у Лондоні 2012 року. Проект було побудовано вдвічі швидше у рамках бюджету. Однак, цей проект отримав критику за недооцінку пакету державного фінансування, що означало збільшення внеску з державного бюджету. Тому, цей досвід свідчить на важливості врахування оцінки фінансування, витрат і накладних витрат, трудових контрактів тощо перед впровадженням моделі державно-приватного партнерства.

Щодо українського досвіду управління проектами ДПП варто зауважити, що через повномасштабну російську агресію в Україні дуже багато зруйнованих об'єктів інфраструктури, в тому числі спортивної. Тому, на часі є вдосконалення механізму державно-приватного партнерства з метою швидкого відновлення України, залучення приватного сектора, бізнесу, для пришвидшення та здешевлення відбудови інфраструктури. Задля досягнення поставленої мети важливо прийняти ряд законопроектів, що спрощують процедуру реалізації проектів ДПП.

Водночас, важливо враховувати ризики, які притаманні проектам ДПП. Реалізація інфраструктурних проектів ДПП у сфері спорту є складним завданням з точки зору як державної політики, так і з точки зору інвесторів, будівельників, компаній, що експлуатують та підтримують інфраструктуру, а також споживачів, задоволення потреб та добробут яких напряму залежать від наявності та функціонування якісної інфраструктури.

Серед ризиків, притаманним проектам ДПП узагальнемо наступні.

Ризик	Характеристика	Державний партнер	Приватний партнер
Здійснення будівництва	Будівництво об'єкта спортивної інфраструктури не буде виконано у встановлені строки, відповідно до бюджету або стандартів (норм).	-	+
Наявність послуг	Неможливість надання послуг в повному обсязі.	-	+
Попит	Попит на послуги буде нижчим, ніж заплановано (прогнозовано).	-	+
Проектування	Через недоліки в проектуванні Ризик того, що надання послуг з належною продуктивністю та якістю буде неможливо.	+	+
Операційний ризик	Операційні витрати та вартість підтримання об'єкта спортивної інфраструктури в належному стані, будуть вищі, ніж планувалося.	-	+
Фінансовий ризик	Темпи інфляції, курс валют та відсоткові ставки будуть іншими, ніж передбачалося.	-	+
Ринковий ризик	Недоотримання доходу в результаті зміни ринкової ситуації.	-	+
Ризик форс-мажорних обставин	Настання непередбачуваних обставин (пандемія, війна тощо).	+	+
Юридичний ризик	Зміни законодавства, що погіршують становище приватного партнера.	+	-
Політичний ризик	Зміни політичного вектору в сторону погіршення становища приватного партнера.	+	-
Екологічний ризик	Негативний вплив інфраструктурного проекту на навколишнє середовище.	+	+
Ризик передачі активів	Проблемні питання щодо неналежного стану і невизначеності вартості активів, що передаються наприкінці контракту.	+	-

Щодо моделей управління ДПП та впровадження інфраструктури, розрізняють два типи стратегій управління: проектування процесів (покра-

щена співпраця) та інституційне проектування (ефективність планування). Та для успішної реалізації проектів ДПП важливий баланс даних страте-

гій, оскільки використання лише однієї моделі може мати наслідком неврахування важливих чинників, що впливають на реалізацію проекту.

Таким чином, з вищесказаного можна зробити висновок, що проблеми та ризики, з якими стикаються держави та бізнес при реалізації ДПП є загальними. Передусім, вони зумовлені відсутністю чіткого стратегічного погляду на пріоритети державного інвестування; ясності у визначенні того, які саме проектні пропозиції

приватної компанії можуть розглядатися як державні інвестиції; стабільної нормативної бази для ДПП та чітких критеріїв відбору й можливостей для ефективного управління традиційними державними інвестиціями і ДПП; а також наявності фіскальних ризиків. Водночас, вказані проблемні питання можуть бути вирішені шляхом поступової передбачуваної політики держав та акценту на створення сприятливих умов для реалізації інфраструктурних проектів ДПП у сфері спорту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державно-приватне партнерство в контексті управління державними інвестиціями в Україні. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/495131467995051959/pdf/106249-UKRANIAN-WP-P153935-PUBLIC-Public-Investment-UKR-Web-cover.pdf>
2. Заступниця голови Комітету з питань антикорупційної політики Галина Янченко: Парламент реформує державно-приватне партнерство задля швидкої відбудови України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/228779.html>
3. Єгоричева С. Б., Лахижа М. І. Публічно-приватне партнерство в посткомуністичних країнах : монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2020. 304 с. URL: <http://jmce.ukma.edu.ua/sites/default/files/LazhyhaEgor.pdf>
4. Круглов В. В. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні: механізми державного регулювання : монографія. Харків : ХарPI НАДУ «Магістр», 2019. 252 с. URL: https://www.researchgate.net/profile/Vitalij-Kruglov/publication/342871827_Rozvitok_derzavno-privatnogo_partnerstva_v_Ukraini_mehanizmi_derzavnogo_reguluvanna/links/5f11f4a34585151299a1f177/Rozvitok-derzavno-privatnogo_partnerstva-v-Ukraini-mehanizmi-derzavnogo-reguluvanna.pdf
5. Філіпова С.В., Малін О.Л. Державно-приватне партнерство: проблемні питання та стратегічні завдання в умовах смартизації інноваційного розвитку. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 5 (33). С. 5–15. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2017/No5/5.pdf>
6. KPMG. Business of Sports New Delhi: Confederation of Indian Industry. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/in/pdf/2016/09/the-business-of-sports.pdf>
7. Sports Sector Gets the Infrastructure Status. URL: <http://pib.nic.in/newsite/PrintRelease.aspx?relid=151278>
8. Gobikas M., Čingiene V. Public-private partnership in youth sport delivery: local government perspective. *Journal of Physical Education and Sport*. 2021. № 21. P. 1185–1190. URL: <https://efsupit.ro/images/stories/aprilie2021/Art%20150.pdf>
9. Hurk M., Verhoest K. The governance of public-private partnerships in sports infrastructure: Interfering complexities in Belgium. *International Journal of Project Management*. 2015. № 33 (1). P. 201–211. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0263786314000969>
10. Lee L. Sports Hub takeover: What is a public-private partnership and have they worked in Singapore? URL: <https://www.todayonline.com/singapore/sports-hub-takeover-what-public-private-partnership-and-have-they-worked-singapore-1922066>
11. Vaidya J. Public Private Partnerships in Sports: A Desideratum. Categories of Blog Posts. Sport Law. URL: <https://jashvaidya.wordpress.com/2017/07/30/public-private-partnerships-in-sports-a-desideratum/>
12. Busscher T., Verweij S., Brink M. (2022) Private management of public networks? Unpacking the relationship between network management strategies in infrastructure implementation. *Governance*. 2022. № 35. P. 477–495. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/gove.12602>

REFERENCES:

1. Derzhavno-pryvatne partnerstvo v konteksti upravlinnia derzhavnymy investytsiamy v Ukraini (2016) [Public-private partnership in the context of public investment management in Ukraine]. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/495131467995051959/pdf/106249-UKRANIAN-WP-P153935-PUBLIC-Public-Investment-UKR-Web-cover.pdf> [in Ukrainian].
2. Zastupnytsia holovy Komitetu z pytan antykoruptsiinoi polityky Halyna Yanchenko: Parlament reformuie derzhavno-pryvatne partnerstvo zadlia shvydkoi vidbudovy Ukrainy (2022) [Deputy Head of the Committee on Anti-Corruption Policy Halyna Yanchenko: The Parliament is reforming the public-private partnership for the rapid reconstruction of Ukraine] URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/228779.html> [in Ukrainian]
3. Yegorycheva S. B., Lakhizha M. I. (2020) Piblichno-pryvatne partnerstvo v postkomunistychnykh kraïnakh : monohrafiia. [Public-private partnership in post-communist countries: monograph]. Kyiv : IPK DSZU, 2020. URL: <http://jmce.ukma.edu.ua/sites/default/files/LazhyhaEgor.pdf> [in Ukrainian]
4. Kruglov V. V. Rozvytok derzhavno-pryvatnogo partnerstva v Ukraïni: mekhanizmy derzhavnogo rehuliuвання : monohrafiia. [Development of public-private partnership in Ukraine: mechanisms of state regulation: monograph]. Kharkiv : HarRINADU “Master”, 2019. URL: https://www.researchgate.net/profile/Vitalij-Kruglov/publication/342871827_Rozvitok

derzavno-privatnogo_partnerstva_v_Ukraini_mehanizmi_derzavnogo_reguluvanna/links/5f11f4a34585151299a1f177/Rozvitok-derzavno-privatnogo-partnerstva-v-Ukraini-mehanizmi-derzavnogo-reguluvanna.pdf [in Ukrainian]

5. Fillipova S.V., Malin O.L. Derzhavno-privatne partnerstvo: problemni pytannia ta stratehichni zavdannia v umovakh smartyzatsii innovatsiinoho rozvytku [Public-private partnership: problematic issues and strategic tasks in the conditions of smartization of innovative development]. *Ekonomika: realii chasu* [Economy: realities of time]. 2017. № 5 (33). P. 5–15. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2017/No5/5.pdf> [in Ukrainian]

6. KPMG (2014) Business of Sports New Delhi: Confederation of Indian Industry. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/in/pdf/2016/09/the-business-of-sports.pdf>

7. Sports Sector Gets the Infrastructure Status. (2016) Press Information Bureau. Ministry of Youth Affairs & Sports. Government of India. URL: <http://pib.nic.in/newsite/PrintRelease.aspx?relid=151278>

8. Gobikas M., Čingiene V. Public-private partnership in youth sport delivery: local government perspective. *Journal of Physical Education and Sport*. 2021. № 21. P. 1185–1190. URL: <https://efsupit.ro/images/stories/aprilie2021/Art%20150.pdf>

9. Hurk M., Verhoest K. The governance of public-private partnerships in sports infrastructure: Interfering complexities in Belgium. *International Journal of Project Management*. 2015. № 33 (1), P. 201–211. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0263786314000969>

10. Lee L. Sports Hub takeover: What is a public-private partnership and have they worked in Singapore? 2022. URL: <https://www.todayonline.com/singapore/sports-hub-takeover-what-public-private-partnership-and-have-they-worked-singapore-1922066>

11. Vaidya J. Public Private Partnerships in Sports: A Desideratum. Categories of Blog Posts. *Sport Law*. 2017. URL: <https://jashvaidya.wordpress.com/2017/07/30/public-private-partnerships-in-sports-a-desideratum/>

12. Busscher T., Verweij S., Brink M. Private management of public networks? Unpacking the relationship between network management strategies in infrastructure implementation. *Governance*. 2022. № 35. P. 477–495. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/gove.12602>

UDC 349.24

DOI <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2022.2.3>**Kyselova Olena Ivanivna,**

Doctor of Law, Associate Professor at the Department of Administrative,
Commercial Law and Financial and Economic Security,
Academic and Research Institute of Law
Sumy State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5625-0952>

PECULIARITIES OF LABOUR RELATIONS WITH PROFESSIONAL ATHLETES¹

Physical culture and sports play an important role in state policy. Ukraine defined this direction in Article 4 of the Law “On Physical Culture and Sports” as a priority of humanitarian policy and an important factor in the comprehensive development of the individual and the formation of a healthy lifestyle. It is clear that the involvement of the population in physical culture and sports, as well as the success of professional athletes in international competitions, is indisputable evidence of the vitality and spiritual strength of any nation, and contributes to the creation of a positive image of the state on the international arena. Therefore, state support for physical culture and sports is one of the important directions of the socio-economic policy of our country. Involving our citizens in sports, increasing the number of people interested in taking part in competitions, forming sports schools, and developing professional sports is possible only with the creation of an effective regulatory and legal framework. In such a situation, theoretical studies conducted to improve the legal regulation of social relations, including those arising in various spheres of physical culture and sports, become relevant. Research in the field of sportsmen’s labour activity allows us to conclude an attempt to consider the field of physical culture and sports through the prism of legal regulation, in particular, to summarize, systematize and comment on the legislation that regulates labour relations in the field of sports. The article reveals the specifics of the sports contract (contract), its legal nature, and its essence. It is emphasized that labour relations in sports, despite their importance, are not sufficiently regulated. Effective regulation should begin with the legal regulation of basic terms and proper legal regulation of social relations that arise in this area, including labour relations with professional athletes.

Key words: sport, physical culture, employment contract, contract, legal regulation of sportsmen’s work.

Кисельова О.І. ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ЗІ СПОРТСМЕНАМИ-ПРОФЕСІОНАЛАМИ

Фізична культура і спорт посідають важливу роль в державній політиці. Україна в ст.4 Закону «Про фізичну культуру і спорт» визначила цей напрямок як пріоритетний гуманітарної політики та важливим чинником всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя. Зрозуміло, що залучення населення до занять фізичною культурою та спортом, а також успіхи професійних спортсменів у міжнародних змаганнях є незаперечним доказом життєздатності та духовної сили будь-якої нації, сприяють створенню позитивного іміджу держави на міжнародній арені. Тому державна підтримка фізичної культури та спорту є одним із важливих напрямів соціально-економічної політики нашої країни. Залучення наших громадян до занять спортом, збільшення кількості людей зацікавлених у прийнятті участі в змаганнях, формування спортивних шкіл та розвиток професійного спорту представляється можливим тільки при створенні ефективної нормативно-правової бази. У такій ситуації актуальними стають теоретичні дослідження, які проводяться для вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, у тому числі які виникають у різних сферах фізичної культури та спортивної діяльності. Дослідження у сфері трудової діяльності спортсменів дозволяють зробити висновки про спробу розглянути сферу фізичної культури та спорту через призму правового регулювання, зокрема узагальнити, систематизувати та прокоментувати законодавство, яке регулює трудові відносини у сфері спорту. В статті розкривається специфіка спортивного договору (контракту), його правова природа та сутність. Наголошено на тому, що трудові правовідносини в спорті попри свою важливість не є достатньо врегульованими. Очевидно, що ефективне врегулювання має розпочинатися із правового впорядкування базових термінів, належного правового врегулювання суспільних відносин, які виникають в цій сфері, серед яких і трудові відносини із спортсменами-професіоналами.

Ключові слова: спорт, фізична культура, трудовий договір, контракт, правове регулювання праці спортсменів.

¹ The work was carried out within the framework of the project № BF/1-2022 to the agreement № BF/24-2021 “Economic and legal foundations of medical reform, reforming the sports management system”

Formulation of the problem. Currently, there is an active development of the field of sports law, as a separate and independent field of law that is part of the general legal system. This trend is explained by the fact that the sports industry attracts large investment flows and increasingly affects most spheres of social life. Although the law on physical culture and sports establishes the legal, organizational, economic and social foundations of activity in the field of physical culture and sports in Ukraine, it needs improvement, since as of today it concerns only the general foundations of activity in the field of physical culture and sports and does not contain basic and such necessary definitions for the legal regulation of the work of athletes, in particular, the law does not pay attention to the definition of such a concept as a contract with a professional athlete, its features are not established. In many countries of the world, the legislation has special provisions on sports and show business. In Ukraine, the specifics of the regulation of the specified activity are not taken into account by the current Labour Code of Ukraine, and the draft Labour Code of Ukraine, although it contains certain progressive norms regarding athletes, still does not stop at this issue, only fragmentarily regulating certain aspects in this area. The relevance and practical significance of this topic is determined by the specifics of social relations in the field of professional sports.

Analysis of recent research and publications. The work of domestic and foreign scientists is devoted to the problems of legal regulation of the field of professional sports, in particular, the regulation of the work of professional athletes, namely: S. Aleksieieva, V. Vaskevycha, M. Pysarevoi, M. Tkalycha, O. Kampi, S. Havryshko, L. Velychko, M. Kostenko, A. Kuts, O. Kushnir etc. At the same time, the specifics of labor relations in sports require in-depth research and study, in particular the issue of concluding, changing and terminating employment contracts with professional athletes.

The purpose of the article is to identify the problems of legal regulation of labor relations that arise when concluding contracts with professional athletes.

Presenting main material. The regulatory framework for regulating the work of athletes remains insufficient to this day. We can single out Article 38 of the Law “On Physical Culture and Sports”, which determines that the professional sports activities of athletes, coaches and other specialists, which consists in the preparation and participation in sports competitions among professional athletes and is the main source of their income, are carried out in

accordance with this Law, the Code of Labour Laws of Ukraine and other normative legal acts, as well as statutory and regulatory documents of relevant entities in the field of physical culture and sports and international sports organizations [1]. Thus, in fact, the regulation of sportsmen’s activities is reduced to labour and should be regulated by the main normative act for the regulation of labour relations – the Code of Labour Laws. Article 38 also specifies that an athlete acquires the status of a professional athlete from the moment of concluding a contract with the relevant entities in the field of physical culture and sports on participation in competitions among professional athletes.

Thus, the legislator allocated a special form of employment contract for professional athletes. In addition to the special form of employment contract, there are unfortunately no other special articles in the Labour Code of Ukraine that would additionally regulate labour relations with professional athletes. In connection with this, there remain many undefined issues, which in practice try to solve with the help of civil law contracts, which are built on different principles than labour contracts and have other legal requirements for their modification and termination. Due to the prevalence of this practice, some scientists believe that relations with a professional athlete should be governed by civil rather than labour law. Thus, for example, Korzh S. noted that the regulation of relations between persons who professionally engage in sports on a permanent basis and their employers must be regulated by special norms of civil law. This can happen when athletes are independent in choosing their actions and their relationship with coaches is built on an independent basis that includes a commercial component. She notes that currently in the sports environment it is quite difficult to delimit the scope of application of both labour and civil law when regulating relations between an athlete and a physical culture and sports organization [2].

Without denying the special status of sportsmen’s employees and agreeing with the specifics of their labour relations, we believe that currently the work of professional athletes should be regulated by labour law norms. It is possible to give an example of how the specificity of labour relations with athletes was clearly commented on in the decision of the Supreme Court of the United States in the case “Brown v. Pro Football, Inc.”: “We can understand how special the professional sports can be, including interest, excitement or anxiety. But we do not understand how they are special in terms of exemption from antimonopoly labour legislation” [3]. This is a strong argument for applying the same statutory

presumption to employment issues that arise in the context of professional sports.

In this regard, it is necessary to determine the boundary between labour and civil legal relations in the field of professional sports. To do this, we will consider what characteristic features are established for labour and civil relations in the field of employment.

On June 15, 2021, the Supreme Court, as a member of the panel of judges of the Cassation Administrative Court, within the framework of case No. 1840/3227/18, administrative proceeding No. K/9901/26087/19 (EDRSRU No. 97667295), investigated the issue of differences between labour and civil law contracts during inspections of State Service of Ukraine on Labour Issues. In accordance with the specified resolution, the characteristic features of labour relations are:

- systematic payment of wages for the labour process (and not its result);
- compliance with the rules of internal labour regulations;
- performance of work according to the profession (position), defined by the National Classifier of Ukraine 003:2010 “Profession Classifier”, approved by the order of State Committee of Ukraine on Technical Regulation and Consumer Policy dated 07/28/2010 No. 327;
- the employer’s obligation to provide a workplace;
- compliance with labour protection rules at the enterprise, institution, organization, etc. [4].

This concept is reflected, among other things, in the Recommendations on employment relations No. 198 of the International Labour Organization, which states that ILO (International Labour Organization) member states must provide for the possibility of defining in their legislative and regulatory acts or other means specific signs of employment relations. Among such features, the Recommendations mention “subordination” and “dependency”. In paragraph 13 of the Recommendations, “subordination” is manifested if the work:

- performed in accordance with the instructions and under the control of the other party;
- involves the integration of the employee into the organizational structure of the enterprise;
- is performed exclusively or predominantly in the interests of another person;
- performed by the employee personally;
- performed according to a schedule or at a workplace specified or agreed to by the ordering party;
- has a characteristic duration / continuity;

- requires the personal presence of the employee;
- provides for the provision of tools, materials and mechanisms by the customer.

When establishing employment relations using the “dependency” criterion, the following elements are taken into account:

- frequency of payment of remuneration to the employee;
- the fact that such remuneration is the sole or main source of the employee’s income;
- payment of compensation to the employee in kind by providing the employee, for example, food, housing, vehicles;
- implementation of such rights as the right to days off and vacation;
- payment by the party that ordered the work of the employee’s trips for the purpose of performing the work;
- lack of financial risk for the employee [5].

Thus, in our country, a legal presumption of the existence of an individual employment relationship is established in the event that the presence of one or more relevant signs of an employment relationship is determined. If to impose this legal position on the legal relations that exist in professional sports, then in order to distinguish these relations, we need to establish key points in the professional activity of the athlete and determine the scope of their regulation.

Professional activity is an activity that is a profession for a person, that is, the main type of work [6]. From a legal point of view, the performance of certain duties by a person on a professional basis means that he performs the main work for which he receives monetary support. To determine the level of professionalism of an employee, professional and qualification characteristics are used, which determine the requirements for qualification, competence and professionalism (education, necessary knowledge, abilities, skills), the main aspects of personal culture. The classification of positions in the National Classifier 003:2010 provides for the profession “professional athletes”, which has such positions as athlete-instructor, athlete-instructor of the national team of Ukraine, professional athlete [7].

In the thematic document for discussion at the Global Dialogue Forum on Decent Work in the World of Sport (Geneva, 20–22 January 2020), the concept of “professional athlete” is defined as an athlete who receives income from sports competitions and whose activities are controlled by a sports organization, such as club or federation. This definition includes (a) athletes whose only professional activity is sport, either as employees or as contracted players of sports clubs; and (b) athletes who may have

other jobs but spend a significant amount of time training and participating in sports from which they earn an income, such as athletes in some Olympic disciplines [8].

Pysareva M.V. in her dissertation research determined that a professional athlete as a subject of labour law is a natural person who has entered into an employment contract to receive remuneration (including wages) for systematic special sports and training preparation for participation in sports competitions, participation in them and shown results [9].

Therefore, an athlete acquires the status of a professional athlete from the moment of concluding a contract with the relevant entities in the field of physical culture and sports on participation in competitions among professional athletes. The Law of Ukraine "On Physical Culture and Sports" does not contain a separate article that would establish requirements for the content of contracts with professional athletes. We can refer only to Part 3 of Art. 21 of the labour Code, according to which a contract is a special form of an employment contract, in which the term of its validity, the rights, obligations and responsibilities of the parties (including material), the conditions of material support and the organization of the employee's work, the conditions for terminating the contract, including early ones, can be established by agreement of the parties [10]. The purpose of entering into a contract is to maximize the use of the employee's individual abilities, provide additional incentives for maximum return, increase the mutual responsibility of its parties, etc. The procedure for concluding contracts when accepting (hiring) employees for work at an enterprise, institution, organization, regardless of the form of ownership, type of activity and industry affiliation, as well as for citizens, is determined by the Regulation on the procedure for concluding contracts when hiring employees, approved by a resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 19, 1994 No. 170.

The European Association of Employers in Sport (EASE) and EURO-MEI, the European trade union sectoral body with jurisdiction in the field of sport, have proposed a non-exhaustive list of minimum requirements for employment contracts in the sports sector:

- identification of involved parties, including addresses;
- type of contract;
- the law, rules, codes of conduct applicable in the relevant country;
- coverage regardless of status;

- the period covered by the contract, including the terms and / or termination date, if any;
- work place;
- job function;
- salary / payment standards;
- working hours, holidays, schedule (work on Sunday);
- social welfare;
- signature of the employer and the employee;
- date of signing the contract [11].

Both parties also agreed that international conventions (ILO), European and national labour law standards apply to the sports sector as to any other.

A contract in the field of professional sports, as a rule, differs from a "traditional" employment contract in that it may contain provisions of sports regulations that determine many aspects of these social and labour relations. And labour law allows additional regulation of labour relations with the help of local acts on those issues that were not regulated by means of normative acts, if this does not lead to a narrowing of their rights. Regulation of labour relations with the help of local acts within the enterprise, institution, organization is one of the principles of labour law, which is expressed in the combination of state and local regulation of labour relations.

By local legal acts, it is appropriate to understand legal actions that are performed by the authorized bodies of legal entities in accordance with the law, regulate relations that arise and operate within the boundaries of this legal entity, establish individual legal status and are mandatory for the employees and participants of this organization [12]. For example, Regulations on the Committee on Stadiums and Safety of Competitions of the FFU, Regulations on Certification of Football Clubs of the First and Second Leagues of Ukraine, etc. [13].

Thus, V.V. Vaskevych notes that corporate and local acts of sports organizations, the so-called "soft law", today actually form the basis of legal regulation of relations in the field of professional sports, sports of higher achievements, including children's and youth sports [14].

It can be determined that in order to recognize the existence of labor relations between a professional athlete and a sports club, at least three basic conditions must be met: payment by the club to the athlete of monetary compensation for his / her activities, performance of work by the athlete within the framework of the club, and the existence of subordination relations between the club and the athlete. The monetary reward provided by the club to the professional athlete for the performance of his/her activities must correspond to the work

performed by him/her, and also differ from the reimbursement of expenses. It is also necessary to pay attention to an important difference between labor and civil relations – this is the possibility in civil relations to delegate the work to another person and the need to independently organize the work at one's own risk. Labor law is characterized by the fact that the labor function is performed personally by the employee and cannot be delegated to another person, which is also more in line with the professional activity of an athlete.

The situation is more complicated, in our opinion, with individual sports. It is much more difficult to prove the existence of labor relations there. After all, in individual sports quite often the athlete does not work for a club, but performs activities that are similar in most features to independent professional activities. In individual sports such as golf or tennis, where the athlete is usually free to define their own style and manner of performance, they are not so dependent on the sports club (their employer).

According to US law, for example, depending on the type of sport and the terms of the contract, it is determined whether an athlete is an employee. "Among the sports in which athletes are considered employees are football, baseball, basketball and hockey. Among those in which they are not considered employees are golf, boxing, wrestling, ice skating and auto racing. In the first group of cases described above, there was usually an owner, manager, trainer, coach or captain who had the right to direct and control the details of the player's activities. In contrast, in the second group of cases, sports usually involved sports competitions between individuals rather than teams [15].

When determining whether an athlete is an employee or an independent contractor, it is clear from the above that an important factor is whether the athlete is responsible to the customer only for the result, and not for the method and means of its performance. In the case of individual sports such as boxing, wrestling, golf, skating, skiing, tennis, miniature car racing or track and field, the organizer generally does not provide training or instruction and has no right to influence the outcome of any competition. Because these contracted athletes have developed a style and reputation that makes them a draw card, their contracts have no right to control their style or manner of competing. On the contrary, the promoter simply chooses the type of event in which the athlete will participate and schedules the performances.

But at the same time, the number of lawsuits is increasing worldwide, where individual athletes

insist on recognizing their activities as labour and are provided with the guarantees provided by labour legislation. For example, Jessica Varnish (a professional individual athlete), a former European team sprint champion, brought a claim against British Cycling and UK Sport for unfair dismissal, sex discrimination, harassment and tort after she made a protected information disclosure (i.e. reported the facts) after she failed to qualify for the 2016 Rio Olympics. Her claims related to the termination and non-renewal of her contract with Team GB Cycling. In order to hear Varnish's claims, the employment tribunal first had to determine whether she was an employee of British Cycling or UK Sport. Varnish claimed that there was a high level of scrutiny over her by cycling's governing body and UK Sport, which indicated an employment relationship. Her employment status (employee) was central to the case as it determined the employment rights to which she was entitled and the potential compensation she could receive. Although Varnish was unsuccessful at the Employment Tribunal, it was reported in March 2019 that she planned to appeal the decision against British Cycling. If this appeal is successful, it will be heard by the Employment Appeal Tribunal (EAT). The previous decision may be upheld or the EAT may set aside the decision (or part of it) in favour of Varnish. If the EAT does decide in Varnish's favour, it is likely to have an impact on the sport and governing bodies [16].

In our opinion, the application of civil labour contracts is undesirable because it will lead to a blurring of the boundaries between the branches of law. As a solution to the problem, it is advisable to conclude independent civil law contracts along with employment contracts to regulate separate relations between a professional athlete and a sports organization, in particular regarding participation in advertising, contracts with mass media, voluntary insurance contracts, etc. We consider the greatest advantage of an employment contract compared to a civil contract to be the conditions that will establish the athlete's responsibility. Thus, as a general rule, in labour relations the employee compensates for damages in an amount that does not exceed the average monthly salary. If more damage is caused, the rest is not covered by the employee, except in cases of full financial responsibility. In addition, the employer is obliged to provide employees with the necessary conditions for normal work and the preservation of the property entrusted to them. If such conditions are not met, the court may reduce the amount of damage to be compensated. In civil legal relations, in case of damage to another person, the

general rule of full compensation applies. This is of particular importance in “expensive” sports, where losses can reach quite large amounts.

In order to eliminate all the listed shortcomings and gaps regarding the regulation of labour relations with professional athletes, it is necessary to develop and adopt a special law on professional sports, which will regulate the entire complex of relations between the state and participants in professional sports, and will eliminate the existing situation of legal uncertainty. The main goal of the law should be the clear regulation of the activities of professional sports subjects in Ukraine, the definition of their role

and place in the system of labour relations, as well as the establishment of mutual rights and obligations of the state and professional sports participants.

Conclusions. Taking into account the extremely important role of employment contracts in regulating the labour of professional athletes, it seems appropriate to pay more attention to the legal characteristics of this instrument of the relationship between the employer and the athlete. Thus, in the implementation of state tasks aimed at improving the health and involvement of the majority of the Ukrainian population in sports, it is necessary to further improve the legal regulation of the athletes’ labour.

REFERENCES:

1. On physical culture and sports: Law of Ukraine of December 24, 1993. № 3808-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (application date: 14.10.2022).
2. Korzh S. O., Lykhovyd A.V. *Innovatsiini tekhnologii v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia i sportu* [Innovative technologies in the system of professional development of physical education and sports specialists]: materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. April 16–17. 2020. Sumy : Sumy State University, 2020. P. 255–258 (in Ukrainian).
3. Manfred, Robert D. Jr. Labor Law and the Sports Industry. *Hofstra Labor and Employment Law Journal*. Vol. 17: Iss. 1, Article 5. URL: scholarlycommons.law.hofstra.edu/hlelj/vol17/iss1/5
4. Resolution dated 14.06.2021 № 1840/3227/18 of the Supreme Court. Cassation Administrative Court. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/97667295> (application date: 20.10.2022).
5. Recommendation on the employment relationship No. 198 of the International Labour Organization dated May 31, 2006. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU06293> (application date: 20.10.2022).
6. Obolenskyi O. Iu. *Derzhavna sluzhba: navchalnyi posibnyk* [Civil service: study guide]. Kyiv : KNEU, 2003. 344 p. (in Ukrainian).
7. Classifier of professions DK 003:2010: Order of the State Committee of Ukraine on Technical Regulation and Consumer Policy 28.07.2010 № 327 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (application date: 18.10.2022).
8. Decent work in the world of sport. Issues paper for discussion at the Global Dialogue Forum on Decent Work in the World of Sport (Geneva, 20–22 January 2020). URL: chrome-extension://oemmnecbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/meetingdocument/wcms_728119.pdf (application date: 19.10.2022).
9. Pysareva M.V. *Pravove rehuliuвання трудової діяльності спортсменів* [Legal regulation of the labor activity of athletes]: dissertation of a doctor of legal sciences : 12.00.05 / Luhansk Eastern Ukrainian University named after V. Dal, 2014. 210 p. (in Ukrainian).
10. Code of Labor Laws: Code of Ukraine dated 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (application date: 15.10.2022).
11. Joint Recommendations on minimum requirements of employment contracts in the sports sector by EASE and EURO-MEI. URL: <chrome-extension://oemmnecbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.easesport.eu/wp-content/uploads/2021/03/joint-recommendations-employment-contracts.pdf> (application date: 20.10.2022).
12. Maidanyk R. A. *Lokalni akty v tsyvilnomu pravi Ukrainy: poniattia, pryroda, klasyfikatsiia* [Local acts in the civil law of Ukraine: concept, nature, classification]. URL: [file:///D:/Downloads/bmju_2011_10_15%20\(3\).pdf](file:///D:/Downloads/bmju_2011_10_15%20(3).pdf) (application date: 21.10.2022) (in Ukrainian).
13. Zalizko O. *Dzherela rehuliuвання pryvatnykh sportyvnykh vidnosyn* [Sources of regulation of private sports relations]. *International law*. 2017. № 4. URL: <chrome-extension://oemmnecbldboiebfnladdacbfmadadm/http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/4/39.pdf> (application date: 22.10.2022) (in Ukrainian).
14. Vaskevych V. P. *Obzor raboty kruhloho stola na temu “Lokalnye akty sportyvnykh orhanyzatsyi: teoriya y yurydicheskaia praktyka”* [Review of the work of the round table on the topic “Local acts of sports organizations: theory and legal practice”]. URL: <http://www.vestnykeps.ru/0410/46.htm>. (application date: 22.10.2022) (in Russian).
15. Total and Partial Unemployment TPU 415.4 : веб-сайт. URL: https://edd.ca.gov/en/uibdg/total_and_partial_unemployment_tpu_4154/ (дата звернення: 20.10.2022).
16. Nicholson R. *Are Professional Athletes Employees? The relationship between Sports Governing Bodies and athletes: should they be treated as employees?* URL: https://edd.ca.gov/en/uibdg/total_and_partial_unemployment_tpu_4154/ (application date: 23.10.2022).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24 грудня 1993 року № 3808-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення 14.10.2022).
2. Корж С.О., Лиховид А.В. *Інноваційні технології в системі підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання і спорту* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 16–17 квіт. 2020 р. Суми : СумДУ, 2020. С. 255–258.
3. Manfred, Robert D. Jr. Labor Law and the Sports Industry. *Hofstra Labor and Employment Law Journal*. Vol. 17: Iss. 1, Article 5. URL: scholarlycommons.law.hofstra.edu/hlelj/vol17/iss1/5 (дата звернення 15.10.2022).
4. Постанова від 14.06.2021 № 1840/3227/18 Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/97667295> (дата звернення 20.10.2022).
5. Рекомендація про трудове праввідношення № 198 Міжнародної організації праці від 31.05.2006 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU06293> (дата звернення 20.10.2022).
6. Оболенський О.Ю. Державна служба: навч. посібн. Київ : КНЕУ, 2003. 344 с.
7. Класифікатор професій ДК 003:2010 : Наказ Держспоживстандарту України 28.07.2010 № 327 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (дата звернення 18.10.2022).
8. Decent work in the world of sport. Issues paper for discussion at the Global Dialogue Forum on Decent Work in the World of Sport (Geneva, 20–22 January 2020). URL: chrome-extension://oemmnecbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/meetingdocument/wcms_728119.pdf (дата звернення 19.10.2022).
9. Писарева М.В. Правове регулювання трудової діяльності спортсменів : дис. ... д-ра юридичних наук : 12.00.05 / Луганськ Сх.-укр. ун-т ім. В. Даля, 2014. 210 с.
10. Кодекс законів про працю : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 15.10.2022).
11. Joint Recommendations on minimum requirements of employment contracts in the sports sector by EASE and EURO-MEI. URL: chrome-extension://oemmnecbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.easesport.eu/wp-content/uploads/2021/03/joint-recommendations-employment-contracts.pdf (дата звернення 20.10.2022).
12. Майданик Р.А. Локальні акти в цивільному праві України: поняття, природа, класифікація. URL: [file:///D:/Downloads/bmju_2011_10_15%20\(3\).pdf](file:///D:/Downloads/bmju_2011_10_15%20(3).pdf) (дата звернення 21.10.2022).
13. Залізко О. Джерела регулювання приватних спортивних відносин. *Міжнародне право*. 2017. № 4. URL: chrome-extension://oemmnecbldboiebfnladdacbfmadadm/http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/4/39.pdf (дата звернення: 22.10.2022).
14. Васькевич В.П. Обзор работы круглого стола на тему «Локальные акты спортивных организаций: теория и юридическая практика» URL: <http://www.vestnykpeps.ru/0410/46.htm>. (дата звернення: 22.10.2022).
15. Total and Partial Unemployment TPU 415.4 : веб-сайт. URL: https://edd.ca.gov/en/uibdg/total_and_partial_unemployment_tpu_4154/ (дата звернення: 20.10.2022).
16. Nicholson R. Are Professional Athletes Employees? The relationship between Sports Governing Bodies and athletes: should they be treated as employees? URL: https://edd.ca.gov/en/uibdg/total_and_partial_unemployment_tpu_4154/ (дата звернення: 23.10.2022).

УДК 347.195:796.071«364»
DOI <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2022.2.4>

Омельчук Олександр Сергійович,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права
Національного університету
«Одеська юридична академія»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0082-3619>

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

У статті досліджено питання цивільно-правового регулювання відносин в сфері професійного спорту в період воєнного стану, яка потерпає від неоднозначності в правовому регулюванні відповідних відносин в цей період часу. Визначено, що на сьогоднішній день проблематика правового регулювання відносин в сфері професійного спорту в умовах кризових явищ, спричинених повномасштабним вторгненням не вивчалася вітчизняними дослідниками через відсутність публічності в прийнятті рішень на рівні національних спортивних федерацій, що зумовлює актуальність аналогічних досліджень. Відзначено, що для досягнення цілей дослідження важливим є правильне розуміння підстав та процедурних моментів внесення змін до умов договорів в сфері професійного спорту. Відзначено, що одним з завдань цивільно-правового регулювання є стабільність договірних правовідносин, в той час як істотна зміна обставин, якими сторони керувалися під час укладення договору, набуває особливого ризикового значення під час виконання договору, що може привести до дисбалансу зобов'язань сторін договору. З'ясовано, що інтереси сторін цивільно-правового договору можуть порушуватися будь-якою зміною обставин, що виникає під час виконання договору, проте, лише істотна зміна обставин визнається підставою для пред'явлення вимоги про зміну умов договору. Визначено, що у разі істотної зміни обставин за цивільним законодавством України належне виконання договору є можливим, але істотно ускладненим. Істотна зміна обставин може бути кваліфікована як вид непереборних (непередбачуваних) обставин. Зроблено висновок, що питання цивільно-правового регулювання відносин в сфері професійного спорту в період воєнного стану залишаються актуальними для наукової розробки з метою подальшого вдосконалення нормативного базису та конкретизації загальних норм цивільного законодавства щодо виконання зобов'язань за професійними контрактами в сфері спорту та досягнення балансу публічних та приватних інтересів в відносинах в сфері професійного спорту.

Ключові слова: професійний спорт, воєнний стан, розірвання контракту, зміна істотних умов договору.

Omelchuk O.S. CIVIL AND LEGAL REGULATION OF RELATIONS IN THE FIELD OF PROFESSIONAL SPORTS DURING MARTIAL LAW

The article examines the issue of civil-law regulation of relations in the field of professional sports during the period of martial law, which suffers from ambiguity in the legal regulation of relevant relations in this period of time. It was determined that to date, the problems of legal regulation of relations in the field of professional sports in the conditions of crisis phenomena caused by a full-scale invasion have not been studied by domestic researchers due to the lack of publicity in decision-making at the level of national sports federations, which determines the relevance of similar studies. It was noted that in order to achieve the goals of the study, it is important to have a correct understanding of the grounds and procedural aspects of making changes to the terms of contracts in the field of professional sports. It is noted that one of the tasks of civil law regulation is the stability of contractual legal relations, while a significant change in the circumstances that the parties were guided by during the conclusion of the contract acquires a special risk significance during the execution of the contract, which can lead to an imbalance in the obligations of the parties to the contract. It has been clarified that the interests of the parties to a civil law contract may be violated by any change in circumstances that occurs during the execution of the contract, however, only a significant change in circumstances is recognized as a basis for filing a claim to change the terms of the contract. It was determined that in the event of a significant change in circumstances under the civil legislation of Ukraine, proper performance of the contract is possible, but significantly complicated. A significant change in circumstances can be qualified as a type of force majeure circumstances. It was concluded that the issues of civil law regulation of relations in the field of professional sports during the period of martial law remain relevant for scientific development with the aim of further improving the regulatory framework and specifying the general norms of civil legislation regarding the fulfillment of obligations under professional contracts in the field of sports and achieving a balance of public and private interests in relations in the field of professional sports.

Key words: professional sports, martial law, termination of the contract, change of essential terms of the contract.

Постановка проблеми. З моменту початку повномасштабного вторгнення російських збройних формувань можна констатувати порушення стабільності всієї системи цивільно-правових відносин, що зумовлює виникнення дисбалансу інтересів окремих суб'єктів цивільних правовідносин. Якщо на вирішення найбільш важливих гуманітарних питань на сьогоднішній день направлена значна увага державних структур, то окремі сфери суспільного життя залишаються на другому плані, що зумовлює ризик потенційного розбалансування правового становища менш захищених суб'єктів цивільних правовідносин. Однією з таких сфер є сфера вітчизняного професійного спорту, яка хоч, за повідомленнями ЗМІ, все ще здатна продукувати високі спортивні досягнення, в той же час потерпає від неоднозначності в правовому регулюванні відповідних відносин в період воєнного стану.

Стан дослідження теми. На сьогоднішній день проблематика правового регулювання відносин в сфері професійного спорту в умовах кризових явищ, спричинених повномасштабним вторгненням не вивчалася вітчизняними дослідниками через відсутність публічності в прийнятті рішень на рівні національних спортивних федерацій, саме тому **мета** даної статті проаналізувати зміни в правовому регулюванні відносин в сфері професійного спорту в період воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. Професійний спорт, як і будь-який інший вид людської діяльності в Україні, зазнав руйнівних втрат 24 лютого в Україні, коли було припинено усі спортивні змагання. Відповідне рішення автоматично вступило у дію з введенням воєнного стану через повномасштабне вторгнення Росії [3]. Так, 24.02.2022 року Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 було введено в Україні воєнний стан з 05 год.30 хв. 24 лютого 2022 року строком на 30 діб. Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/2022 продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 26 березня 2022 року строком на 30 діб. Також Указом Президента України від 17.05.2022 № 341/2022 продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 25 травня 2022 року строком на 90 діб. Разом з тим Указом Президента України від 12 серпня 2022 року № 573/2022 продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 23 серпня 2022 року строком на 90 діб.

Національні федерації за різними видами спорту прийняли ряд важливих рішень у розвиток

положень Указів Президента України та органів виконавчої влади. Так, Виконкомом Української асоціації футболу (УАФ), було ухвалено ряд важливих рішень, пов'язаних зі збройною агресією російської федерації та режимом воєнного стану в Україні. Зокрема, Виконком УАФ затвердив:

- рішення Дирекції з проведення Кубку України з футболу щодо дострокового завершення змагань сезону-2021/2022;
- рішення Ради першої ліги ПФЛ щодо дострокового завершення змагань сезону-2021/2022;
- рішення Ради другої ліги ПФЛ щодо дострокового завершення змагань сезону-2021/2022;
- рішення Комітету жіночого футболу УАФ щодо дострокового завершення змагань із жіночого футболу сезону-2021/2022;
- рішення Асоціації аматорського футболу України щодо дострокового завершення змагань серед аматорів сезону-2021/2022.

Також було затверджено положення, що турнірні таблиці у зазначених змаганнях мають підсумковий вигляд станом на 24 лютого 2022 року без визначення призерів [4].

Наказом Міністерства молоді та спорту України «Про деякі питання проведення всеукраїнських спортивних заходів в умовах воєнного стану» № 1587 від 28 травня 2022 року дозволено організацію проведення в окремих місцевостях України з дотриманням умов безпеки, передбачених законодавством про воєнний стан: Всеукраїнських спортивних змагань, передбачених Єдиним календарним планом фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів на 2022 рік, серед дорослих спортсменів та спортсменів найближчої до дорослих вікової групи, у тому числі спортсменів з видів спорту осіб з інвалідністю, без присутності глядачів; навчально-тренувальних зборів національних збірних команд України серед спортсменів різних вікових груп, у тому числі спортсменів з видів спорту осіб з інвалідністю, без залучення спортсменів віком до 16 років, які до місця проведення заходу згідно з вимогами законодавства потребують супроводження дорослою особою [8].

Достатньо оперативно на дану ситуацію відреагували й міжнародні адміністративні органи, що здійснюють керування національними асоціаціями. Так, аналіз ситуації, що трапилася після вторгнення російських військ в Україну, дозволив Бюро Ради Міжнародної федерації футболу (FIFA) у координації з відповідними органами Спільки європейських футбольних асоціацій (UEFA) після консультацій з різними зацікавленими сторонами внести зміни до чинного

Положення про статус і трансфери гравців (RSTP) [2], з метою забезпечення юридичної визначеності у ряді спірних питань. Основні положення було викладено у формі тимчасового додатку до RSTP (Додаток 7) під назвою «Тимчасові правила, що стосуються виняткової ситуації, що впливає з війни в Україні» [1].

Стосовно ситуації в Україні, щоб забезпечити гравцям і тренерам можливість працювати й отримувати зарплату, а також захистити українські клуби, якщо сторони відповідного контракту прямо не домовляться про інше, усі трудові договори іноземних гравців і тренерів з клубами членство в Українській асоціації футболу (УАФ) вважатиметься автоматично призупиненим до кінця сезону в Україні (30 червня 2022 року), без необхідності будь-яких дій з боку сторін з цього приводу.

Призупинення дії контракту згідно з параграфами вище означатиме, що гравці та тренери вважатимуться «контрактами, що закінчилися» до 30 червня 2022 року, і тому вони зможуть підписати контракт з іншим клубом без будь-яких наслідків.

Крім того, з метою надання гнучкості гравцям, зареєстрованим в УАФ і які залишили або можуть виїхати з території України внаслідок війни в Україні, іноземні гравці, попередня реєстрація яких була в УАФ дозволять зареєструватись навіть у разі закриття періоду реєстрації в асоціації клубу, з яким вони укладають новий контракт. Для того, щоб цей виняток був застосований і захистив чесність змагань, реєстрація в новому клубі має відбутися до або 7 квітня 2022 року. Для подальшого захисту чесності змагань клуби мають право зареєструвати максимум двох гравців, які скористалися винятком [2].

В цьому контексті важливим є правильне розуміння підстав та процедурних моментів внесення змін до умов договорів в сфері професійного спорту. Так, згідно зі ст. 651 ЦК України зміна умов договору можлива за угодою сторін; на підставі рішення суду – на вимогу однієї зі сторін; в інших випадках, передбачених договором або законом.

Ініціатива змінити умови договору може виходити від однієї зі сторін. У цьому випадку ініціатор направляє другій стороні пропозицію внести зміни до договору (ч. 2 ст. 188 ГК України). У випадку досягнення угоди укладається додаткова угода, що є невід'ємною частиною первинного договору.

Одним з завдань цивільно-правового регулювання є стабільність договірних правовідносин, в той час як істотна зміна обставин, якими

сторони керувалися під час укладення договору, набуває особливого ризикового значення під час виконання договору, що може привести до дисбалансу зобов'язань сторін договору. Інтереси сторін можуть порушуватися будь-якою зміною обставин, що виникає під час виконання договору, проте, лише істотна зміна обставин визнається підставою для пред'явлення вимоги про зміну умов договору.

У разі істотної зміни обставин за цивільним законодавством України належне виконання договору є можливим, але істотно ускладненим. Істотна зміна обставин може бути кваліфікована як вид непереборних (непередбачуваних) обставин.

Поняття «істотні зміни обставин» або іншими словами «ускладнення» виконання договору мають значення лише у випадку ще не закінченого виконання і не мають правового значення для виконання, яке вже відбулося. Істотна зміна обставин, як правило, має правове значення для договорів, момент укладення яких не збігається з виконанням, а дія договору та виконання має бути тривалою у порівнянні із договорами, які виконуються у момент їх укладення.

Поняття істотної зміни обставин не надається в законодавстві. Істотна зміна обставин за своїм змістом є виявленням сторонами нової інформації, яка під час укладення договору не була їм відомою або ж сторони були впевнені у її відсутності.

Інформація про істотну зміну обставин вважається невідомою сторонам, якщо ними були вжиті всі заходи для її отримання. Так, у Постанові ВГСУ від 11.04.2017 року у справі № 910/32205/15 зазначається, що сама істотна зміна обставин не є підставою для розірвання договору. Вимагаючи розірвання договору на цій підставі, позивач повинен довести, зокрема, впевненість сторін у момент укладення договору в тому, що така зміна обставин не настане.

Верховний Суд у своєму рішенні від 19 листопада 2019 року у справі № 910/9859/18 встановив, що поняття «істотна зміна обставин» є оціночним. Одночасно у судовій практиці відсутній єдиний підхід до вирішення спорів щодо зміни умов договору чи його розірвання з огляду на істотну зміну обставин, що робить виконання договору надмірно обтяжливим. Так, у Постанові Верховного Суду України від 20.02.2012 р. зазначається, які обставини не можуть вважатися істотними для зміни чи розірвання договору за рішенням суду. Так, «настання світової фінансової кризи не є істотною зміною обставин, якими

сторони договору керувалися при його укладенні, оскільки економічна криза має загальний характер і стосується обох договірних сторін, отже, не може бути підставою для зміни або розірвання договору в судовому порядку».

Зміна договору у зв'язку з істотною зміною обставин допускається за рішенням суду у виняткових випадках, коли розірвання договору суперечить суспільним інтересам або потягне для сторін шкоду, яка значно перевищує затрати, необхідні для виконання договору на умовах, змінених судом (частини четверта статті 652 ЦК України).

Верховним Судом було також зазначено, що на відміну від форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), які роблять неможливим виконання зобов'язання в принципі, істотна зміна обставин є оціночною категорією, яка полягає у розвитку договірних зобов'язання таким чином, що виконання такого зобов'язання для однієї зі сторін договору стає більш обтяженим, ускладненим, наприклад у силу збільшення для сторони вартості виконуваного або зменшення цінності отриманого стороною виконання, чим суттєво змінюється рівновага договірних стосунків, призводячи до неможливості виконання зобов'язання. (Постанова ВСУ від 21 липня 2021 року у справі № 912/3323/20). Подібна ж позиція щодо суті істотної зміни обставин була викладена у постанові Великої Палати Верховного Суду від 02.07.2019 у справі № 910/15484/17.

Згідно зі ст. 652 Цивільного кодексу України зміна обставин є істотною, якщо вони змінились на стільки, що, якби сторони могли це передбачити, вони не уклали б договір, або уклали б його на інших умовах. У разі істотної зміни обставин, якими сторони керувалися при укладенні договору, договір може бути змінений або розірваний за згодою сторін. Якщо сторони не досягнуть згоди щодо приведення договору у відповідність з обставинами, що істотно змінились, договір може бути розірваний або змінений за рішенням суду з підстав, встановлених частиною 4 статті 652 ЦК України, – змінений за рішенням суду на вимогу заінтересованої сторони за наявності одночасно таких умов: 1) в момент укладення договору сторони виходили з того, що така зміна обставин не настане; 2) зміна обставин зумовлена причинами, які заінтересована сторона не могла усунути після їх виникнення при всій турботливості та обачності, які від неї вимагалися; 3) виконання договору порушило б співвідношення майнових інтересів сторін і позбавило б заінтересовану сторону того, на що вона розраховувала при укладенні договору; 4) із суті договору або звичаїв діло-

вого обороту не випливає, що ризик зміни обставин несе заінтересована сторона.

Верховний Суд у своїй постанові від 19.12.2019 у справі № 910/5573/19 висловив позицію, що закон пов'язує можливість внесення змін до договору безпосередньо не з наявністю істотної зміни обставин, а з наявністю чотирьох умов, визначених частиною другою статті 652 ЦК України, при істотній зміні обставин. Відсутність хоча б однієї з умов тягне за собою відмову у задоволенні позову у зв'язку з недоведеністю таких позовних вимог.

Отже, зміна істотних умов цивільних договорів в сфері професійного спорту може бути вмотивована надзвичайними обставинами, якими є воєнні дії на території України. Право особи на звернення до суду для внесення змін у договір у передбачених законом випадках відповідає статті 16 ЦК України, способом, передбаченим нею (зміна чи припинення правовідношення) для захисту права, та не може ставитися в залежність від поінформованості про позицію іншої сторони чи волевиявлення іншої сторони. Така позиція у подібних правовідносинах викладена у постанові Великої Палати Верховного Суду від 12 лютого 2019 року у справі № 914/2649/17 та від 26 травня 2020 року у справі № 908/299/18.

Окремо слід вказати й на інші особливості цивільно-правового регулювання відносин в сфері професійного спорту в період війни. Так, наприклад, Постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2022 р. № 615 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 р. № 57 і від 3 березня 2022 р. № 194» врегульовано питання виїзду за кордон суб'єктів правовідносин в сфері професійного спорту строком на 30 днів. Серед категорій спортсменів, що мають таке право визначено: спортсменів, які включені до складу національних збірних команд з олімпійських, неолімпійських видів спорту та видів спорту осіб з інвалідністю; тренерів із складу національних збірних команд України, які забезпечують підготовку спортсменів, включених до складу національних збірних команд України з олімпійських, неолімпійських видів спорту та видів спорту осіб з інвалідністю; спортивних суддів та інших фахівців, що забезпечують, зокрема, організаційне, науково-методичне, медичне супроводження, антидопінговий контроль тощо підготовки спортсменів, які включені до складу національних збірних команд України з олімпійських, неолімпійських видів спорту та видів спорту осіб з інвалідністю на підставі рішення Мінмолодьспорту щодо включення таких осіб до

складу учасників спортивного заходу [7]. Таким чином законодавством визначається особливий порядок реалізації свободи пересування професійними спортсменами.

Висновки. Отже, питання цивільно-правового регулювання відносин в сфері професійного спорту в період воєнного стану залишаються

актуальними для наукової розробки з метою подальшого вдосконалення нормативного базису та конкретизації загальних норм цивільного законодавства щодо виконання зобов'язань за професійними контрактами в сфері спорту та досягнення балансу публічних та приватних інтересів в відносинах в сфері професійного спорту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. FIFA adopts temporary employment and registration rules to address several issues in relation to war in Ukraine. URL: <https://www.fifa.com/about-fifa/organisation/fifa-council/media-releases/fifa-adopts-temporary-employment-and-registration-rules-to-address-several>

2. Regulations on the Status and Transfer of Players. URL: <https://digitalhub.fifa.com/m/1b47c74a7d44a9b5/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-March-2022.pdf>

3. Мороз С. В Україні скасовані усі спортивні змагання через вторгнення Росії та введення воєнного стану. URL: <https://suspilne.media/210304-v-ukraini-skasovani-usi-sportivni-zmaganna-cerez-vtorgnenna-rosii-ta-vvedenna-voennogo-stanu/>

4. Офіційно. Рішення виконавчого комітету Української асоціації футболу щодо змагань у сезоні-2021/2022. URL: <https://uaf.ua/article/45020>

5. Офіційно. ФІФА ухвалила правила тимчасового працевлаштування та реєстрації футболістів для вирішення питань, пов'язаних із війною в Україні. URL: <https://uaf.ua/article/44542>

6. Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо спорту ветеранів війни : Закон України від 15.02.2022 № 2048-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2048-20#Text>

7. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 р. № 57 і від 3 березня 2022 р. № 194 : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.05.2022 № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2022-%D0%BF#Text>

8. Про деякі питання проведення всеукраїнських спортивних заходів в умовах воєнного стану : Наказ Міністерства молоді та спорту України від 28.05.2022 № 1587. URL: <https://mms.gov.ua/npasearch?&num=1587>

REFERENCES:

1. FIFA adopts temporary employment and registration rules to address several issues in relation to the war in Ukraine. URL: <https://www.fifa.com/about-fifa/organisation/fifa-council/media-releases/fifa-adopts-temporary-employment-and-registration-rules-to-address-several>

2. Regulations on the Status and Transfer of Players. URL: <https://digitalhub.fifa.com/m/1b47c74a7d44a9b5/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-March-2022.pdf>

3. Moroz Ye. V Ukraini skasovani usi sportyvni zmahannia cherez vtorhnennia Rosii ta vvedennia voiennoho stanu [Moroz Ye. In Ukraine, all sports competitions were canceled due to the invasion of Russia and the introduction of martial law]. URL: [https://suspilne.media/210304-v-ukraini-skasovani-usi-sportivni-zmaganna-cerez-vtorgnenna-rosii-ta-vvedenna-voennogo-stanu/\[in Ukrainian\]](https://suspilne.media/210304-v-ukraini-skasovani-usi-sportivni-zmaganna-cerez-vtorgnenna-rosii-ta-vvedenna-voennogo-stanu/[in%20Ukrainian]).

4. Ofitsiino. Rishennia vykonavchoho komitetu Ukrainskoi asotsiatsii futbolu shchodo zmahan u sezoni – 2021/2022 [Officially. Decision of the executive committee of the Ukrainian Football Association regarding competitions in the 2021/2022 season]. URL: <https://uaf.ua/article/45020> [in Ukrainian].

5. Ofitsiino. FIFA ukhvalyla pravyla tymchasovoho pratsevlashtuvannia ta reiestratsii futbolistiv dlia vyrishennia pytan, pov'iazanykh iz viinoiu v Ukraini [Officially. FIFA adopted rules for temporary employment and registration of football players to resolve issues related to the war in Ukraine]. URL: <https://uaf.ua/article/44542> [in Ukrainian].

6. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro fizychnu kulturu i sport” shchodo sportu veteraniv viiny : Zakon Ukrainy vid 15.02.2022 № 2048-IX [On amendments to the Law of Ukraine “On Physical Culture and Sports” regarding sports of war veterans: Law of Ukraine dated 02.15.2022 № 2048-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2048-20#Text> [in Ukrainian].

7. Pro vnesennia zmin do postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 sichnia 1995 r. № 57 i vid 3 bereznia 2022 r. № 194: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.05.2022 № 615 [On amendments to the resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated January 27, 1995 № 57 and March 3, 2022 № 194: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 20, 2022 No. 615]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

8. Pro deiaki pytannia provedennia vseukrainskykh sportyvnykh zakhodiv v umovakh voiennoho stanu : Nakaz Ministerstva molodi ta sportu Ukrainy vid 28.05.2022 № 1587 [On some issues of holding all-Ukrainian sports events under martial law : Order of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine dated May 28, 2022 № 1587]. URL: <https://mms.gov.ua/npasearch?&num=1587> [in Ukrainian]

ЗМІСТ

Гніздовська Г.М., Кирєєва Н.С. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗГЛЯДУ СПОРТИВНИХ СПОРІВ У НАЦІОНАЛЬНИХ СУДАХ.....	3
Гук І.-М.М., Давидова І.В. УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИМ ПАРТНЕРСТВОМ У СПОРТИВНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ.....	8
Kyselova O.I. PECULIARITIES OF LABOUR RELATIONS WITH PROFESSIONAL ATHLETES.....	13
Омельчук О.С. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	20

CONTENTS

Gnizdovska G.M., Kyreieva N.S. PROBLEMATIC ISSUES OF SPORTS DISPUTES RESOLUTION BY NATIONAL COURTS.....	3
Huk I.-M. M., Davydova I. V. MANAGEMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN SPORTS INFRASTRUCTURE: VULNERABILITIES.....	8
Kyselova O.I. PECULIARITIES OF LABOUR RELATIONS WITH PROFESSIONAL ATHLETES.....	13
Omelchuk O.S. CIVIL AND LEGAL REGULATION OF RELATIONS IN THE FIELD OF PROFESSIONAL SPORTS DURING MARTIAL LAW.....	20

НОТАТКИ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

LEX SPORTIVA

Випуск 2

Здано до набору 07.11.2022 р. Підписано до друку 28.11.2022 р.

Гарнітура Times New Roman. Формат 64×84/8.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 3,26. Зам. № 0123/060. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.